

Yttrande

Datum
2020-05-18

Diarienummer
101-1406-2020

Miljödepartementet
m.remissvar@regeringskansliet.se
Regeringskansliet
c/o Miljödepartementet
103 33 Stockholm

Svar på remiss av SOU 2020:4 Vägen till en klimatpositiv framtid

Er beteckning: M2020/00166/K1

Sammanfattning

Länsstyrelsen i Örebro län har främst läst och kommenterat de delar som rör länsstyrelsernas verksamheter.

Länsstyrelsen i Örebro län är positiv till att ta fram en nationell strategi för kompletterande åtgärder för negativa utsläpp, med mål och inriktning till 2030 och 2045. Viktigt är dock att dessa åtgärder blir just kompletterande och inte ses som hela lösningen på klimatutsläppen, vilket skulle kunna leda till att utsläppsminskande åtgärder undviks eller försenas utöver vad klimatmålen anger. Länsstyrelsen instämmer i att de kompletterande åtgärderna ska bidra till att målen i det klimatpolitiska ramverket uppnås på ett kostnads- och samhällsekonomiskt effektivt sätt och utan att förutsättningarna att nå miljö kvalitetsmålen eller livsmedelsstrategins målsättningar försämrats. Länsstyrelsen i Örebro län ställer sig också bakom principen om att kompletterande åtgärder inte ska innebära en ambitionssänkning i termer av klimateffekt.

Principen att skilja på långlivad och kortlivad kolinlagring är viktig för att försäkra sig om att effekterna blir bestående över tid.

Länsstyrelsen i Örebro län anser att åtgärder kring jordbruksmark behöver kopplas till framtida behov av livsmedel, både för att nå målen i nationella livsmedelsstrategin och Sveriges behovet av ökad självförsörjning av livsmedel. Slutsatsen om att nedläggning av jordbruksmark kommer att fortsätta är inte självklar eller i linje med andra målsättningar.

Länsstyrelsen i Örebro län noterar att utredningen inte har med fysisk planering som ett grundläggande verktyg. Utan en framåtsyftande fysisk planering är det svårt att hantera de komplexa samhällsutmaningar som kännetecknas av flera anspråk på samma plats. Fysisk planering utanför våra städer kan inte lösas inom jordbrukspolitik och landsbygdsprogram, utan bör inrymmas i gängse

2020-05-18

101-1406-2020

samhällsplanering. Kommunal och regional fysisk planering är nycklar för genomförande. På myndighetsnivå är det viktigt att även Boverket och Trafikverket är med i uppdraget.

Övergripande synpunkter

Länsstyrelsen i Örebro län instämmer i att åtgärderna bör prioriteras så att även andra värden och mål tillgodoses. Förutom livsmedelsstrategin som nämns i utredningen har Länsstyrelsen tagit fram en plan för grön infrastruktur, och arbetar med skogsstrategin. Även kommunernas arbete med översiktsplaner är viktiga att ta hänsyn till i sammanhanget.

Länsstyrelsen i Örebro län vill också instämma i det upprop som Sverige ställde sig bakom ett upprop under COP21, "Initiativet om jordbruk, 4 promille - mark för tryggad livsmedelsförsörjning och klimat" som har stor koppling till den här utredningen. Initiativet har som fokus att öka kolinlagringen i jordbruksmark, bland annat genom att:

- utveckla och stimulera till praktiska åtgärder som kan genomföras på lokal nivå och somagnar växtodlare och djurhållare i deras arbete.
- uppmuntra till samverkan och till utbyte av kunskaper och erfarenheter mellan olika aktörer.

Här poängteras vikten av att aktörer på alla nivåer är med i arbetet, ett perspektiv som inte är så tydligt i utredningen. Det är mycket viktigt att man lyfter de positiva effekter som kan finnas för den enskilda brukaren, liksom den positiva roll som landsbygden har i arbetet med att sänka klimatutsläppen.

Länsstyrelsen i Örebro län är tveksam till om agroforestry är tillämpligt i ett svenskt landskap med 85 procent skog. Det saknas ett konkretiserat förslag om hur agroforestry ser ut här, och även forskning kring hur man handskas med målkonflikter som uppstår då odlings/produktionssystem samtidigt ska bidra till ökad kolinlagring, ökad livsmedelsproduktion, varaktig landsbygdsutveckling och bättre förutsättningar att nå miljömål för exempelvis biologisk mångfald.

På marginalmarker finns också intresse och behov av att odla grödor för biogasproduktion eller andra biodrivmedel, vilket håller marker öppna i större utsträckning än energiskog och beskogning.

De föreslagna åtgärderna kan leda till förtätning av befintlig bebyggelse, vilket gör att miljömålet God bebyggd miljö bör inkluderas i arbetet för att förtätningen inte ska försämra människors hälsa och välbefinnande.

Utredningen har inte med något kulturmiljöperspektiv på landskaps- och

bebyggelsefrågorna, vilket vore önskvärt.

Ett par åtgärder som är centrala i utredningen är beskogning, exempelvis med energiskog, samt användning av för- och mellangrödor i jordbruket. Länsstyrelsen i Örebro län vill peka på ett par svårigheter.

Tidigare har det funnits problem med avsättningen och därmed ekonomin i energiskogsodling av *Salix*, då många värmeverk inte velat ta emot grödan. Det har bland annat berott på höga kadmiumhalter i askan och problem i värmeproduktionen. Innan man börjar fundera på ökad energiskogsodling måste man veta att dessa problem är lösta. Om främmande träslag ska börja användas måste det först säkerställas hur de beter sig under våra växtbetingelser, så att man inte inför träslag som uppträder invasivt.

Med glyfosatförbud (mest känt som *Roundup*) måste konventionella lantbrukare mekaniskt bryta för/mellangrödan istället för att som idag spruta ned den. Det medför högre kostnader och kan behöva kompenseras med ökade stödnivåer.

Länsstyrelsen i Örebro län efterlyser en tydligare struktur kring stöden till våtmarker, och ser att den här utredningens förslag kan bidra till en helhetssyn. Hittills har det funnits många olika stöd till våtmarkssatsningar och de har ibland varit lite kortsiktiga eller velat bidra till en nytta i taget. Man måste ha ett helhetsperspektiv och möjlighet att uppfylla flera nyttor samtidigt, exempelvis bidra till biologisk mångfald, minska koldioxidläckaget, men också nyttja våtmarken till bevattning.

Kopplat till uppdragen om återvätning finns resurser i form av årsarbetskrafter till myndigheterna, vilket Länsstyrelsen i Örebro län anser är nödvändigt då nya och/eller utökade uppdrag ges. Länsstyrelsen i Örebro län delar inte utredningens uppfattning att arbetet med att sätta upp ramar för agroforestry och peka ut lämpliga områden, att föra in regelverk kring bio-ccs i tillståndsverksamheten och så vidare ryms inom Länsstyrelsens ordinarie resurser.

Tillförs länsstyrelserna nya arbetsuppgifter, eller omfattningen av nuvarande uppgifter utökas, måste nya resurser medfölja.

Länsstyrelsen i Örebro län är positiv till att klimatåtgärder genomförs i jordbruket, men anser att fokus för finansiering genom EU:s gemensamma jordbrukspolitik bör ligga där klimateffekt uppstår i synergi med andra åtgärder, till exempel genom fång-/mellangrödor samt restaurering/anläggning och skötsel av våtmarker. Även rådgivning och kompetensutveckling inom energi och klimat är viktiga delar som kan ingå i EU:s kommande gemensamma jordbrukspolitik, GJP. Däremot menar Länsstyrelsen att rena klimatinvesteringar i första hand bör finansieras nationellt. Investeringstöd inom GJP är administrativt tunga i

2020-05-18

101-1406-2020

jämförelse med nationella satsningar. Budgeten för nya GJP förväntas också minska framförallt inom den del som gäller projekt- och företagsstöd. Dessutom riskerar jordbruksföretag att hamna efter och missa möjligheten att lära från företag i andra branscher om endast specifika branschetsatsningar är tillgängliga.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Maria Larsson med handläggare Åsa Ödman som föredragande. I den slutliga handläggningen har också avdelningschef Anita Norén, tf enhetschef Jonas Jansson samt handläggarna Camilla Lund, Therese Erneskog och Helena Åkerhielm medverkat.

Så här hanterar länsstyrelsen personuppgifter

Information om hur vi hanterar dessa hittar du på <http://www.lansstyrelsen.se/dataskydd>.